

Zámek v Moravském Krumlově

Meandry řeky Rokytné nabízely dobrá místa k osídlení, vzniká zde hradiště Rokiten, župní hrad – strážce obchodních stezek a středisko řemeslnické výroby a obchodu. Po r. 1146 (kdy byl tento hrad zničen a vypálen v boji, ve kterém si vyřizovali účty dva Přemyslovci – kníže Vladislav a Konrád, údělný kníže znojemský) byl postaven hrad nový, kamenný. Jméno dostal asi podle tvaru řečiště řeky – krumm – křivý, vypouklý. Zakladatelé hradu byli pravděpodobně páni z Obřan.

Páni z Obřan rokem 1312 vymírají a panství předal král Jan Lucemburský do držení pánům z Lipé. Roku 1368 však koupili panství páni z Kravař. Ti přebudovali hrad v honosné středověké sídlo. Byla vystavěna velká hranolová věž a rozšířen hradní palác. Hrad byl opevněn vodními příkopy z východní a západní strany. Jako příznivec husitů dal Beneš IV. z Kravař město i hrad k dispozici husitům. Pro ně se stal Mor. Krumlov opěrný bod při výpravách do Rakouska a Uher. Husité vyhnali katolické obyvatelstvo, dobyli rakouský Retz, kde padl Bohuslav ze Švamberka, který byl pochován v Mor. Krumlově.

Krátce pak drželi hrad a město páni z Cimburka, aby pak opět panství přešlo do vlastnictví pánů z Lipé (1447). Páni z Lipé dbají na rozkvět města a v 16. stol. dochází také k přestavbě hradu na renesanční zámek. Hlavní stavební práce proběhly v letech 1557 – 1562 dle návrhu italského stavitele Leonarda Gara de Bisono. Byla vybudována čtyřboká renesanční stavba s dvorem, na jižní straně se vypíná hlavní hranolová zámecká věž. Vlastní dvůr byl zdoben na třech stranách (mimo východní) ve třech podlažích charakteristickými arkádami až do výše 16,5 m. Reliéfní výzdoba na pilířích a kartuších sleduje střídání toskánského, jónského a korintského slohu dle jednotlivých podlaží. Nad jedním sloupem v prvním poschodí je uvedeno datum dokončení stavby – rok 1562. Druhé poschodí je zdobeno erby pánů z Lipé a rodů s nimi spřízněných. Byl vystavěn rytířský sál a asi jako poslední byla přistavěna zámecká kaple.

V letech 1592-1593 byly postaveny zámecké stáje, jednoposchodová budova se slunečními hodinami a pozdně renesančním portálem. Tím rod Lipé dokončil výstavbu zámku.

Páni z Lipé zastávali význačné funkce, byli spřízněni s panovnickým rodem Jiříka z Poděbrad, zvali na své sídlo význačné osobnosti té doby (Theoprast B. Paracelsus). Po bitvě na Bílé hoře však byli zbaveni majetku a život si zachránil Bertold Bohobud z Lipé jen na přímmluvu vlivných osob.

Statky propadly císařské komoře a Ferdinand II. je r. 1625 prodal Lichtensteinům. Lichtensteinové se snažili o pozvednutí města udělováním různých práv. Město totiž za 30leté války se Švédy mnoho utrpělo. Přáli především katolíkům a zakládají klášter paulínů, prosazují německý živel.

Poslední větší úpravy zámku probíhají za Karla Josefa Lichtensteina. 1762 byla zbudována nová zámecká kaple se čtyřmi oltáři a od r. 1772 zůstává zámku jen jedna věž na jižní straně. Jeho manželka Eleonora z Oettingenu se zasloužila o založení anglického parku u zámku.

Za napoleonských válek, r. 1809 po boji u Znojma, se utábořili Francouzi v počtu 10 tisíc mužů mezi Hostěradicemi a Krumlovem, směrem na Rokytnou. Z kaple sv. Floriána si udělali stáje a ševcovskou

dílnu. Trvalo několik let, než se Krumlovsko z této rány vzpamatovalo. Další ranou byl r. 1866 – po bitvě u Hradce Králové přes Krumlov přešla vojska rakouska i pruská, která způsobila nejen materiální škodu, ale přinesla s sebou i cholera.

Po smrti knížete Rudolfa r. 1908 připadl Krumlov jeho příbuznému hraběti Kinskému.

Kinští byli posledními majiteli Moravského Krumlova. Po 2. světové válce byl zámek znárodněn, a protože město bylo poničeno bombardováním, přesunuly se do něj skoro všechny úřady. Pak zámek užívala armáda, posléze zde sídlily různé podniky až nakonec byl zámek dán k dispozici železničnímu stavitelství v Brně, které zde vybudovalo internát, učebny a učňovské dílny. Tento stav trval do r. 1991. V r. 1992 za symbolickou 1,- Kč dostala zámek akciová společnost Zámek, která objekt podrobila stavebně historickému průzkumu, ten nedokončila a ze zámku s půjčkami od bank odešla. V roce 2004 byl zámek prodán v dražbě a jeho novým vlastníkem je Incheba Bratislava.